

STRAFHOFGEHEIMEN

Op schurkenjacht in Afrika met Angelina Jolie

Voormalig aanklager Luis Ocampo van het Internationaal Strafhof in Den Haag liet zich adviseren door filmsterren en andere prominenten. Die gaf hij soms zeer vertrouwelijke informatie.

Door onze redacteur
Hanneke Chin-A-Fo

Het is voorjaar 2012 en Luis Moreno Ocampo heeft een probleem. Drie jaar eerder heeft de Palestijnse Autoriteit hem, hoofd-aanklager van het Internationaal Strafhof, gevraagd de misdaden door de Israëlische bezetting te onderzoeken. Hij heeft besloten dat het niet kan. Omdat ze geen officiële staat zijn, kunnen de Palestijnen voorlopig geen beroep doen op het Strafhof.

Hoe moet hij dit wereldkundig maken? Of hij gelijk heeft doet er niet toe, hij zal hoe dan ook de kritiek krijgen dat hij zwicht onder Israëlische of Amerikaanse

druk. De communicatiestrategie is het werk van zijn persafdeling. Maar Ocampo wint ook extern advies in. Dat doet hij bij Angelina Jolie, de filmster die zich inzet voor de mensenrechten.

„Dinsdag zal ik aankondigen dat [ik] de misdaden die in Palestina zouden hebben plaatsgevonden niet kan onderzoeken”, mailt hij haar, volgens documenten die zijn verkregen door de Franse website *Mediapart* en onderzocht door *NRC* en andere leden van journalistennetwerk EIC. „De Palestijnse overheid begrijpt en respecteert mijn besluit. De Israëliërs zijn het er ook mee eens. Het punt is hoe ik dit aan normale mensen overbreng.” Hij vervolgt: „Ik voeg het besluit toe in de bijlage. Het is vertrouwelijk. Verspreid het als je blijft niet voor dinsdag.”

Angie, zoals Ocampo haar noemt, overlegt nog diezelfde dag over de inhoud van het vertrouwelijke document met haar eigen adviseur. Als aanklager heeft Ocampo het lot van veel mensen in handen. Hij moet de hoogst mogelijke vertrouwelijkheid in acht nemen.

Lees je verklaring voor zonder de gelegenheid te geven om vragen te stellen, raadt Jolie hem aan.

Verzetsleger van de Heer

Angelina Jolie is niet de enige buitenstaander op wie Ocampo zich verlaat. Uit de documenten komt een rij sterren, lobbyisten, zakenmensen en prominenten naar voren die de aanklager, afgezwaaid in juni 2012, gevraagd en ongeraagd van advies dienen. Hij geeft hen de ruimte,

waardoor ze soms zijn keuzes beïnvloeden. De prominenten delen een absoluut geloof in de maakbaarheid van de wereld. En de overtuiging dat zij daar een rol in hebben. Wat vooral tot hun verbeelding spreekt: schurken vangen.

Zoals Joseph Kony, in 2005 de eerste verdachte van Ocampo. Kony leidt al decennia het Verzetsleger van de Heer in Oeganda en buurlanden. Hij ontvoert kinderen en dwingt ze mee te vechten. Kony houdt zich schuil in de jungle en ontkomt al twaalf jaar aan uitlevering aan Den Haag.

In 2010 sturen de VS honderd militairen naar Oeganda om het leger daar te adviseren hoe ze Kony kunnen vangen. Wanneer dat niet lukt, maakt de Amerikaanse NGO Invisible Children de film *Kony 2012*. Daarin vertelt de maker het verhaal van een getraumatiseerde oud-kindsoldaat, die heeft moeten toezien hoe zijn broer onthoofd werd. De maker belooft de oud-kindsoldaat dat Kony in 2012 gevangen zal worden. Het idee: als de hele wereld naar de film kijkt, en de bijbehorende T-shirts en stickers bestelt, zal de regering-Obama de militairen niet terugtrekken uit Oeganda.

Uit de documenten in het bezit van EIC blijkt dat Ocampo Invisible Children advies geeft en aanbiedt de VN-ambassadeurs van Oeganda en de buurlanden erbij te betrekken. En ook in dit geval schakelt hij Angelina Jolie in. Hij laat de NGO weten: „Ze wil dolgraag [met de militairen] mee om op Kony te jagen. Kan dat? Ze denkt erover om Kony voor een etentje uit te nodigen en hem dan te arresteren.” Later schrijft hij nog eens: „Ze kan niet wachten om Kony te arresteren. Waarschijnlijk komt Brad [Pitt] ook mee.” Er komt niets van.

Humanity United

Ocampo heeft ook veel contact met het Amerikaanse echtpaar Pierre en Pamela Omidyar. Pierre is de oprichter van veilingsite eBay, waar hij miljarden mee verdient. Pam is voorzitter van hun liefdadigheidsorganisatie Humanity United. Die wil „oplossingen ontwikkelen” voor „de hardnekkigste problemen van de mensheid”, zoals genocide en andere grote misdaden.

In 2011 wil Pam helpen bij de arrestatie van Bosco Ntaganda, een Congolose militieleider die sinds 2006 gezocht wordt door het Strafhof. Hij leeft openlijk in

Ons satellietje gaat wat slechteriken te grazen nemen

George Clooney
acteur

Oost-Congo, omdat hij zich gesteund weet door de Rwandese president. De Congolese president Kabila doet niets om hem te arresteren. Pam kan het niet uitstaan dat de Amerikaanse regering Congo desondanks geld geeft. „We moeten een plan bedenken”, schrijft ze aan Ocampo. Ze stelt hem voor Hillary Clinton aan te schrijven, dan minister van Buitenlandse Zaken. „Kun je ons helpen de argumenten te formuleren?”, vraagt ze de aanklager.

Ocampo antwoordt: „Hillary kan erbij betrokken worden. Ik ga [ons interne] plan opnieuw bekijken en kom bij je terug.” Later schrijft hij: „Ik heb met Kagame besproken waarom [Bosco Ntaganda] gearresteerd moet worden. Hij accepteerde dat. Maar Kabila zegt dat hij het nu niet kan doen. Hij heeft gewoon niet genoeg macht. Bosco is altijd omgeven door een groep strijders.”

Ook hier deelt Ocampo gevoelige informatie met een buitenstaander. Pamela Omidyar is aan geen enkele geheimhouding gebonden, terwijl de gevolgen van verdere verspreiding van deze informatie groot zouden kunnen zijn. Hoe zou Ntaganda reageren als hij hoort dat Kabila niet van plan is hem aan te pakken? Wat zou de Rwandese president ervan vinden als bekend wordt dat hij bereid is Ntaganda te laten vallen?

Een jaar later, in 2012, geeft Bosco Ntaganda zichzelf aan. Zijn proces in Den Haag loopt nog.

Nespresso

Ntaganda staat terecht voor achttien aanklachten, maar de Soedanese president Omar al-Bashir, gezocht voor misdaden in Darfur, staat al heel lang boven aan de lijst van de meest gezochte Strafhofverdachten. Hij weet zich tegen uitlevering beschermd door andere Afrikaanse leiders.

In 2010 bedenkt acteur George Clooney een plan. Hij investeert het geld dat hij verdient met Nespresso-reclames in satelliettechniek die boven Soedan troepenbewegingen en platgebrande dorpen in kaart moet brengen. „Ons satellietje gaat wat slechteriken te grazen nemen”, mailt hij aan een vriendin van Ocampo, Lisa Shields van de Amerikaanse denktank Council on Foreign Relations.

Critici vinden het te ver gaan om als privépersoon een land te bespioneren. Maar

Clooney omschrijft zichzelf als een gewone paparazzo die toevallig achter massamoordenaars aanzit in plaats van achter filmsterren. Ook Ocampo vindt het schitterend. „Wat zou het mooi zijn om een wereldwijd systeem uit te vinden waardoor iedereen zich bekeken voelt”, mailt hij aan Shields, die als tussenpersoon fungeert tussen filmster en aanklager.

Via haar adviseert Ocampo Clooney om satellietbeelden van troepenopbouw rond een betwiste Soedanese stad buiten Darfur te gebruiken om druk te zetten op de VN-Veilighedsraad. Ocampo wil toestemming krijgen ook daar misdaden te gaan onderzoeken, vertelt Shields aan Clooney. „Ik ben er al mee bezig”, mailt Clooney terug. De opzet slaagt niet, het Strafhof krijgt geen ruimer mandaat voor Soedan.

Als de Veiligheidsraad op 26 februari 2011 aan Ocampo de opdracht geeft om het geweld van het Gaddafi-regime te onderzoeken, verzoekt Ocampo Clooney zijn satelliet op Libië te richten. Maar dat weigert Clooney. Spioneren in Tripoli is technisch een stuk ingewikkelder dan in het open terrein in Soedan, zegt hij. Het project moet eerst verder ontwikkeld worden.

Het project is inmiddels uit de lucht.

Luis Moreno Ocampo wilde niet reageren. De andere genoemde personen hebben niet geantwoord op vragen.

Actrice **Angelina Jolie** en voormalig hoofdanklager van het Strafhof **Luis Ocampo** in 2012, bij een workshop van het *Cinema for Peace*-gala.

FOTO FABRIZIO BENSCHI/REUTERS

Strafhofgeheimen

Deze week publiceerde *NRC* onderzoeksverhalen over de eerste hoofdanklager van het Internationaal Strafhof in Den Haag, Luis Moreno Ocampo.

De verhalen onthulden elk iets over zijn manier van handelen, tijdens en na zijn aanstelling bij het hof. Tot nu toe verschenen de volgende delen: 1. *De aanklager, de warlord & de oliemiljardair*; 2. *Nog een paar miljoenen verdienen*; 3. *Lobbyen met een valse identiteit*; 4. *Ocampo had verkeerde strategie*; en 5. *Hoe grootste vis aan hofontkwam*. Vandaag de slotaflevering: hoe Ocampo zich op filmsterren verlaat.

Alle verhalen zijn terug te lezen via nrc.nl/strafhofgeheimen